

КОЛИ ШКОДА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НЕВИДИМОЮ

досвід анти-ЛГБТІК+ ворожості, безпека та доступ до підтримки в Україні

535

респондентів

75,0%

віком 16–24

19,6%

зверталися по допомогу

* частка серед 316 респондентів,
які відповіли на відповідне
питання

76,7%

готові або радше готові
користуватися онлайн-
формою

Ключове повідомлення

Шкода може залишатися невидимою для інституцій на шляху від пережитого досвіду до формального звернення.

Безпечна система реагування має дозволяти окремо зафіксувати подію, отримати підтримку й вирішити, чи переходити до формальної процедури — без вимоги самостійно визначати правову кваліфікацію події.

00 Резюме	3
01 Про дослідження і методологію	5
02 Правозахисна та аналітична рамка	7
03 Хто взяв участь	9
04 Ворожість: спрямування, форми і середовища	10
05 Повсякденна безпека і керування ризиком	12
06 Прямі інциденти та повідомлені наслідки	14
07 Різні профілі ризику	16
08 Воєнний контекст	18
09 Від досвіду до звернення: розрив видимості	19
10 Безпечне повідомлення як архітектура вибору	21
11 Висновки	24
12 Рекомендації	25
A Технічна примітка: відібрані перехресні порівняння	27
S Джерела	28

Як читати звіт

Кожну ключову тезу докладно обґрунтовано в одному основному місці звіту. У резюме її сформульовано стисло; у розділах із результатами наведено відповідні дані та межі їх інтерпретації; у рекомендаціях показано, які практичні дії випливають із результатів. Така структура допомагає уникати повторів і не змінювати зміст показників у різних частинах звіту.

Усі відсотки розраховано від кількості респондентів, які відповіли на відповідне питання або були включені до конкретного аналізу. Тому знаменники можуть відрізнятися між показниками. Для запитань із множинним вибором сума часток може перевищувати 100%. Підгрупові порівняння мають розвідувальний характер; поправку на множинні порівняння не застосовували.

У звіті *“ворожі висловлювання”* та *“особисто спрямована ворожість”* є аналітичними, а не юридичними категоріями. Повідомлений респондентом досвід не означає автоматичної юридичної кваліфікації конкретної події.

“Розрив видимості” означає точки, на яких пережитий досвід може не перейти у контакт із сервісом, організацією або формальною інституцією; це аналітична схема, а не вимірний індекс.

Подяки

ГО “Бюро “Ми — є!” дякує ЛГБТІК+ людям, які поділилися своїм досвідом, а також партнерам, які підтримали це дослідження: ГО “Прожектор”, ГО “Ти не один”, ГО “ХЖО СФЕРА”, ГО “Асоціація ЛГБТ “ЛІГА”.

Над проєктом працювали: Віталій Царюк, Олеся Трофименко, Оксана Рокицька, Едвард Різ, Андрій Аманд

Автор: Володимир Косенко

Дослідження здійснено за фінансової підтримки Ради Європи. Відповідальність за погляди, висловлені в цьому звіті, несуть його автори; ці погляди не обов’язково відображають офіційну політику Ради Європи.

00. Резюме

Шість ключових висновків дослідження

Пережитий ворожий досвід не стає автоматично видимим для інституцій. На шляху від досвіду до звернення — а іноді й після нього — людина може зіткнутися з кількома бар'єрами: вважати ситуацію “недостатньо серйозною”, не знати, куди звертатися, сумніватися в безпеці чи результативності звернення, не мати достатньо сил або часу чи не отримати зрозумілого зворотного зв'язку.

1. Ворожість має значення і без особистого спрямування

Серед 440 респондентів, які відповіли на запитання про досвід за попередні 12 місяців, 93,9% повідомили про принаймні одну форму контакту з ворожими висловлюваннями щодо ЛГБТІК+ людей. Найбільша окрема група — 50,9% — повідомила лише про ворожість щодо спільноти загалом; 43,0% належали до групи з особисто спрямованою ворожістю. Цей високий показник слід інтерпретувати з урахуванням добровільного самовідбору та критеріїв включення до дослідження; він не є оцінкою поширеності серед усіх ЛГБТІК+ людей в Україні.

Негативні психологічні та поведінкові показники фіксувалися в обох групах. За описовими даними, про зміну поведінки часто або іноді повідомили 70,0% респондентів з особисто спрямованою ворожістю і 58,3% тих, хто повідомив лише про ворожість щодо спільноти. Сильний або дуже сильний емоційний вплив — 40,1% і 22,0% відповідно. Це не встановлює причинності й не є парним тестом між двома групами.

2. Безпека формується не лише через видимі інциденти

Серед 486 респондентів 68,3% одним із середовищ, де їм доводиться приховувати себе*, назвали родину; 53,1% — заклад освіти; 50,4% — медичні або соціальні послуги; 48,6% — державні або місцеві інституції. Лише 6,4% зазначили, що їм майже ніде не доводиться приховувати себе.

**не розкривати або приховувати свою сексуальну чи гендерну ідентичність, пов'язані з нею характеристики*

У глибинних інтерв'ю простежуються два не взаємовиключні сценарії: обережність як реакція на негативний досвід і превентивне самообмеження через очікування можливих негативних наслідків. Тому мала кількість скарг або відкритих конфліктів у певному середовищі не є достатнім доказом його безпеки.

3. Прямий інцидент є сигналом підвищеної потреби — але не порогом доступу до допомоги

Про погрози повідомили 97 із 383 респондентів, про повторюване цькування, переслідування, нав'язливі повідомлення або координовані атаки — 83 із 379, про дискримінаційне ставлення або відмову в доступі — 63 із 379, про фізичне або сексуальне насильство — 31 із 380. Це — кількість респондентів із відповідним досвідом, а не кількість епізодів або юридично встановлених правопорушень.

У перехресному аналізі наявність принаймні одного прямого інциденту була пов'язана з більш вираженими показниками. Сильний або дуже сильний вплив на безпеку становив 42,5% проти 13,4%; емоційний вплив — 46,0% проти 12,8%; потреба у психологічній підтримці — 44,9% проти 9,0%; уникання офлайн-просторів часто або іноді — 64,2% проти 29,8%. Для цих чотирьох порівнянь $p < 0,001$; V Крамера 0,312–0,378. Це асоціації всередині вибірки, а не причинні ефекти.

4. За віком і похідними категоріями гендерного досвіду спостерігаються різні профілі показників

Респонденти віком 16–24 роки становлять 75,0% кількісної вибірки; 16–17 років — 30,3%. Для молодших респондентів освіта особливо помітна як середовище залежності та ризику. Про необхідність приховування в закладі освіти повідомили 76,6% групи 16–17 років, 56,0% групи 18–24 і 20,8% групи 25+; страх булінгу або тиску — 71,8%, 46,4% і 14,5% відповідних груп. Обидві асоціації мають V Крамера понад 0,40, але не є популяційними оцінками безпеки освіти.

Похідні категорії гендерного досвіду також відрізнялися. Про місгендеринг* повідомили 82,3% групи з лише транс* досвідом, 47,4% — з лише небінарним, 82,8% — з поєднанням цих досвідів та 28,0% — серед тих, хто не позначив жодної з двох характеристик. Погрози як прямий інцидент — 56,8%, 27,3%, 57,5% і 17,3% відповідних груп. Категорія без двох позначок не означає “цисгендерність”.

**місгендеринг — звертання до людини або згадування про неї з використанням гендерних форм, які не відповідають її гендерній ідентичності.*

5. Розрив видимості може виникати до, під час і після звернення

Із 316 респондентів, які відповіли на запитання про звернення по допомогу, пораду або реагування, 62 повідомили, що зверталися, 167 — що не зверталися, а 61 — що відповідного випадку не було. Частка 19,6% не є «рівнем повідомлення серед усіх постраждалих», оскільки база має іншу структуру.

Серед тих, хто не звертався, 43,7% вважали ситуацію недостатньо серйозною, 35,3% очікували безрезультатності, 32,3% не мали сил або ресурсу, 31,1% не довіряли інституціям, 26,3% не знали, куди звертатися, 25,7% боялися небажаного розкриття (аутинг). Це різні бар'єри, а не один причинний ланцюг.

6. Безпечне повідомлення — це архітектура вибору, а не одна форма

Серед 318 респондентів 76,7% заявили, що готові або радше готові користуватися онлайн-формою повідомлення. Серед 324 респондентів Найчастіше серед умов прийнятності обирали анонімність — 69,8% і зрозумілість подальших дій — 68,2%. Водночас 55,6% назвали бар'єром невизначеність отримувача інформації, 51,2% — необхідність зазначати персональні дані, 46,3% — недовіру до того, як вони зберігаються.

Майже половина респондентів (49,1%) хотіла б мати можливість просто повідомити про випадок без подальших дій; 45,4% — отримати правову консультацію; 39,2% — психологічну підтримку; 29,3% — підготувати звернення до інституції. Це підтримує модель, у якій документування, підтримка й формальне реагування є пов'язаними, але окремими функціями.

01. Про дослідження і методологію

Що саме вимірює дослідження

Мета і дослідницька логіка

Мета дослідження — описати досвід ЛГБТІК+ людей, пов'язаний із мовою ворожнечі та іншими ворожими висловлюваннями. Також досліджено зв'язок цього досвіду з відчуттям особистої безпеки, приховуванням, змінами повсякденної поведінки, прямими негативними інцидентами та зверненням по допомогу. Окремо розглянуто умови, за яких механізм повідомлення може бути прийнятним для потенційних користувачів.

Кількісний і якісний компоненти виконують різні аналітичні завдання, а не використовуються для взаємного «підтвердження». Оскільки учасників опитування та інтерв'ю залучали окремо, дані двох компонентів не можна поєднувати на рівні окремих людей.

Кількісний компонент

Онлайн-опитування із самостійним заповненням анкети проведено у серпні 2026 року. Посилання поширювали через тематичні цифрові канали, сторінки громадських організацій і прямі контакти. Вибірка неімовірнісна і сформована через добровільний самовідбір, тому її склад не відображає складу всієї ЛГБТІК+ спільноти України.

Критерії включення передбачали інформовану згоду, вік від 16 років, перебування в Україні на момент опитування або в будь-який період після 24 лютого 2022 року, а також наявність відповідного досвіду, що стосується сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, гендерного вираження або варіацій статевих характеристик або невпевненість щодо нього. Для респондентів віком 16–17 років застосовувалися додаткові заходи захисту: перевіряли, чи безпечно заповнювати анкету в цей момент; чутливі питання можна було пропускати, а основна анкета не передбачала збору контактних даних.

Після застосування критеріїв включення аналітична вибірка становила N=535.

Методологічне застереження

Через критерії включення високі частки контакту з ворожими висловлюваннями не можна трактувати як показник поширеності серед усіх ЛГБТІК+ людей в Україні. Вони описують лише досліджену вибірку.

Якісний компонент

Глибинні інтерв'ю допомагають простежити послідовність подій в окремих випадках, краще зрозуміти можливі механізми та виявити контрастний досвід. Проведено 11 глибинних напівструктурованих інтерв'ю з учасниками, залученими окремо через цифрові та партнерські канали. Інтерв'ю тривали 49–88 хвилин. Основний кодувальник працював за кодом, уточненим після пробного кодування трьох інтерв'ю. Аналіз включав аналітичні нотатки та мемо, порівняння між випадками і цілеспрямований пошук контрастного досвіду.

Інтерв'ю не визначають частоти явищ і не «підтверджують» відсотки. Цитати ілюструють конкретні механізми, послідовність подій або те, як учасники осмислюють свій досвід. Перед публічним використанням цитат з інтерв'ю вилучали або узагальнювали ідентифікаційні деталі та поєднання характеристик, які могли створювати ризик ідентифікації учасників. Учасникам також надавали інформацію про доступні ресурси підтримки. Опис інциденту в інтерв'ю не означав згоди на його передачу до інституцій.

Знаменники, пропуски та маршрутизація

N=535 не використовується автоматично як знаменник кожного показника. Кількість валідних відповідей відрізнялася через маршрутизацію, пропуски та припинення заповнення. Системні пропуски не перекодовувалися як «ні», «не знаю» або «не хочу відповідати». Для множинного вибору знаменником є кількість респондентів відповідного блоку; сума часток може перевищувати 100%.

До запитання N3 дійшли та відповіли на нього 312 із 535 респондентів (58,3%). Вибуття з анкети не відрізнялося за віком ($p=0,913$; $V=0,053$), але відрізнялося за похідною категорією гендерного досвіду ($p=0,003$; $V=0,181$) та за тим, чи повідомляв респондент про особисто спрямовану ворожість або лише про ворожість щодо спільноти ($p<0,001$; $V=0,229$). Це не дозволяє встановити напрям зміщення, але звужує межі узагальнення пізніх блоків.

Аналітичні категорії і статистичні тести

Для частини порівнянь сформовано похідні змінні. «Особисто спрямована ворожість» об'єднує відповіді про особисте спрямування незалежно від того, чи одночасно була ворожість щодо спільноти. «Прямий негативний інцидент» означає принаймні одну відповідь «так» на чотири окремі питання: погрози; повторюване цькування / переслідування / нав'язливі повідомлення або координовані атаки; дискримінаційне ставлення або відмову в

доступі; фізичне або сексуальне насильство. Невизначені відповіді з відповідного перехресного аналізу виключено.

Підгрупові тести мають розвідувальний характер. Поправку на множинні порівняння не застосовували. Для окремого підгрупового аналізу також сформовано взаємовиключні категорії на основі відповідей про транс* і небінарний досвід. Ці категорії є аналітичними конструкціями і не замінюють самоідентифікацію респондентів. р-значення не використовуються як самостійний доказ, а інтерпретуються разом із V Крамера, розміром груп і змістом показника.

Основні обмеження

Обмеження	Що воно означає для читання результатів
Вибірка і залучення учасників	Дослідження не є репрезентативним для всієї ЛГБТІК+ спільноти України. Добровільний самовідбір і залучення через партнерські й цифрові канали могли непропорційно залучати людей із вищою мотивацією, більш вираженим досвідом, пов'язаним із предметом дослідження, або ближчим зв'язком із ЛГБТІК+ організаціями та інформаційними каналами; окремі підгрупи, зокрема старші вікові, представлені слабше.
Доступність анкети	Онлайн-формат міг недостатньо охопити людей з обмеженим доступом до інтернету, нижчою цифровою грамотністю або підвищеним ризиком цифрового стеження чи контролю. Українська мова анкети могла бути додатковим бар'єром для тих, кому простіше описувати досвід іншою мовою.
Чутливість теми і самозвіт	Чутливість питань могла впливати на готовність повідомляти про насильство, психологічний стан, думки про самопошкодження або самогубство, військовий статус, небажання або неможливість розкривати свою сексуальну орієнтацію чи гендерну ідентичність та інші аспекти. Дані ґрунтуються на самозвіті й можуть містити похибки пам'яті, суб'єктивну класифікацію подій та нерозкриті деталі.
Відбір за відповідним досвідом і межі предмета	Критерій включення підвищує ймовірність контакту з темою всередині вибірки. Дослідження не вимірює фактичну поширеність мови ворожнечі в медіа, соціальних мережах або суспільстві загалом; воно аналізує повідомлений досвід, контакт, сприйняття та пов'язані показники в дослідженій когорті.
Різні бази і вибуття	Пізні блоки описують тих, хто дійшов до відповідних питань. Різні знаменники та виявлене диференційне вибуття звужують межі узагальнення; системні пропуски не трактуються як змістовні відповіді.
Поперечний дизайн і розвідувальні порівняння	Асоціації не встановлюють часової послідовності або причинності. Підгрупові порівняння використовуються для виявлення сигналів, а не для підтверджувального статистичного узагальнення на популяцію; групи $n < 30$ змістовно не інтерпретуються, клітинки $n < 5$ не подаються як окремі відсотки.
Часові та ресурсні межі	Обмежений строк реалізації польового етапу дослідження звузив можливості тривалішого залучення респондентів, розширеного аутріч та довготривалої валідації інструменту й результатів.
Функція дослідження	Опитування не здійснює незалежної фактичної чи юридичної верифікації кожного епізоду. Дослідження та анкета не є механізмом надання індивідуальної правової, психологічної, медичної чи кризової допомоги.

Ці обмеження слід враховувати під час інтерпретації результатів і визначення того, наскільки категоричними можуть бути висновки.

02. Правозахисна та аналітична рамка

Мова ворожнечі: диференційоване реагування

Правозахисну рамку дослідження становлять Європейська конвенція з прав людини та спеціалізовані стандарти Ради Європи [1–6]. Рекомендація CM/Rec(2022)16 охоплює форми вираження, що підбурюють до насильства, ненависті чи дискримінації, поширюють, заохочують або виправдовують їх, а також принижують особу чи групу через реальні або приписувані характеристики. Водночас Рекомендація передбачає диференційований підхід до реагування: залежно від змісту, контексту і тяжкості конкретного прояву можуть застосовуватися кримінально-правові, цивільні, адміністративні або неправові заходи [4].

У цьому звіті поняття «ворожі висловлювання» використовується як аналітична, а не юридична категорія. Це поняття свідомо охоплює ширше коло випадків, ніж ті, які могли б бути юридично кваліфіковані як мова ворожнечі. Не кожне негативне, образливе чи стигматизувальне висловлювання має однаковий правовий статус або потребує однакового реагування. Для оцінки конкретного випадку мають значення зміст і спрямованість висловлювання, соціальний та політичний контекст, спосіб і масштаб поширення, намір, становище осіб або груп, яких воно стосується, та потенціал заподіяння шкоди.

Прямий інцидент і злочин ненависті — не тотожні категорії

Анкета окремо фіксувала повідомлений досвід погроз, переслідування, дискримінаційного ставлення та фізичного або сексуального насильства. Використане у звіті поняття «прямий негативний інцидент» є аналітичною категорією, сформованою на основі самозвіту респондентів. Натомість Рекомендація CM/Rec(2024)4 визначає злочин ненависті як кримінальне правопорушення, що містить елемент ненависті, пов'язаний із реальною або приписуваною особистою характеристикою чи статусом [6].

Отже, сама відповідь респондента про пережитий інцидент не дає підстав юридично кваліфікувати конкретну подію як злочин ненависті. Дослідження може описувати повідомлений досвід і його наслідки, а також те, як сам респондент пов'язує подію із сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю, гендерною експресією або статевими характеристиками. Встановлення складу кримінального правопорушення, мотиву та його юридичної кваліфікації потребує окремої оцінки в межах передбаченої законом процедури.

Шкода, яка залишається поза формальною статистикою

Стандарти Ради Європи передбачають ширший підхід до оцінювання шкоди, ніж облік зареєстрованих кримінальних проваджень або офіційних скарг. CM/Rec(2022)16 та ECRI GPR No. 15 звертають увагу, зокрема, на досвід людей, яких стосується мова ворожнечі, перешкоди для повідомлення про такі випадки та прояви шкідливих висловлювань, що не обов'язково досягають порогу кримінальної відповідальності [3; 4]. ECRI GPR No. 17 додатково наголошує на необхідності дотримання конфіденційності, добровільної самоідентифікації та інформованої згоди під час збору даних про ЛГБТІ людей [5].

У межах цього дослідження відсутність формальної скарги, провадження або іншого офіційного запису сама по собі не свідчить про відсутність шкоди. Частина досвіду може залишатися поза інституційним обліком через небажання звертатися, недовіру, побоювання розкриття персональної інформації, невизначеність щодо маршруту звернення або сприйняття події як «недостатньо серйозної».

Аналітичний принцип

Кількість офіційних скарг не може бути єдиним показником безпеки. Її слід доповнювати даними про пережитий досвід, а також показниками приховування, уникання, страху небажаного розкриття, довіри та доступу до маршрутів підтримки.

Підтримка і контроль подальших дій

Стандарти Ради Європи пов'язують ефективне реагування не лише з можливістю повідомити про випадок, а й із доступом до безпечної та належної підтримки [4–6]. Потреба людини в інформації, психологічній чи правничій допомозі не залежить від того, чи має подія певну юридичну кваліфікацію і чи готова людина ініціювати формальну процедуру.

Тому отримання первинної підтримки та рішення про подання формальної скарги мають розглядатися як окремі, хоча й пов'язані етапи. Людина може спочатку зафіксувати свій досвід, отримати інформацію про можливі варіанти дій і необхідну підтримку, а вже потім вирішити, чи бажає вона переходити до формального звернення. За такого підходу людина сама вирішує, які подальші дії для неї прийнятні, а звернення по допомогу не переходить автоматично у формальну процедуру, до якої вона не готова.

03. Хто взяв участь

Структура вибірки визначає, які аспекти досвіду дослідження відображає найкраще, а щодо яких висновки є більш обмеженими

Аналітична вибірка становить 535 осіб. Її визначальна риса — молодий вік: 401 респондент, або 75,0%, мав 16–24 роки. Зокрема 30,3% були віком 16–17 років. Це слід враховувати під час інтерпретації результатів щодо родини, освіти, матеріальної залежності та можливості самостійно залишити небезпечне середовище.

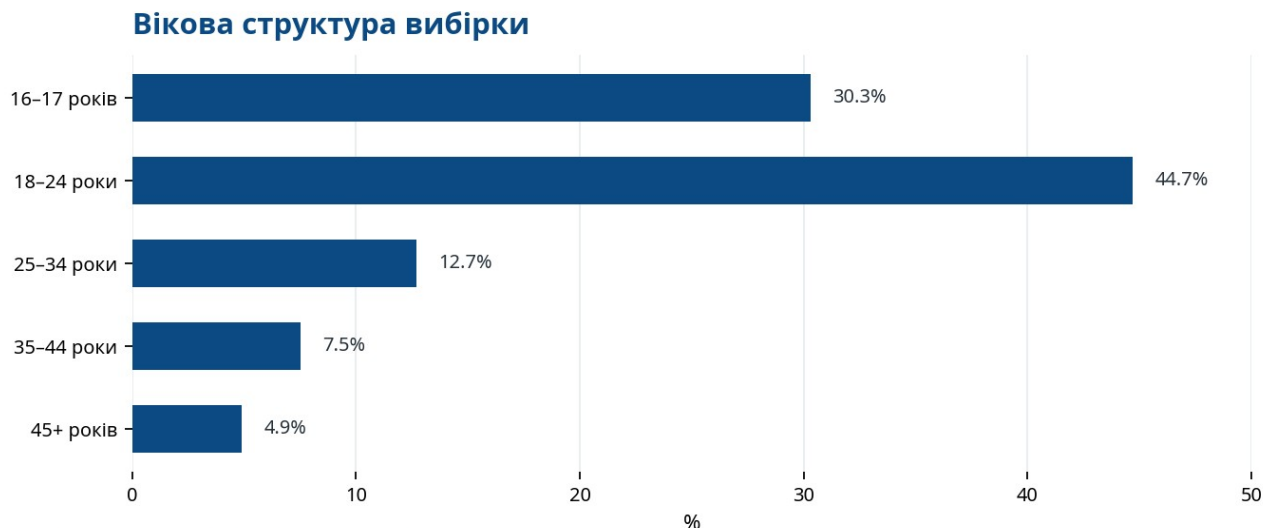

Рисунок 1. Вікова структура вибірки.

Серед 500 респондентів, які відповіли на запитання про поточне місце перебування, 89,2% перебували в Україні та 10,6% — за кордоном; наведені дві категорії не охоплюють всіх відповідей. Поточне місце перебування не слід автоматично прирівнювати до місця кожної повідомленої події.

У демографічному блоці з базою 504 особи 39,5% повідомили про певну форму внутрішнього переміщення після 24 лютого 2022 року. В іншому блоці про життєві обставини після цієї дати внутрішнє переміщення зазначили 33,7% із n=469. Ці показники походять із різних питань і не є взаємозамінними.

Серед 509 опитаних 16,1% повідомили про інвалідність або тривалий стан здоров'я, який впливає на безпеку, доступ до послуг, пересування чи участь у житті громади; ще 16,9% не були впевнені у відповіді. У вибірці представлені різні сексуальні орієнтації та різний гендерний досвід, однак деталізація малих підгруп у публічному звіті обмежена через статистичні міркування та вимоги конфіденційності.

Як читати склад вибірки

У вибірці чисельно переважають молоді респонденти, тому щодо цієї групи дослідження має більше спостережень для описового та розвідувального аналізу. Це не означає репрезентативності молодих ЛГБТІК+ людей України.

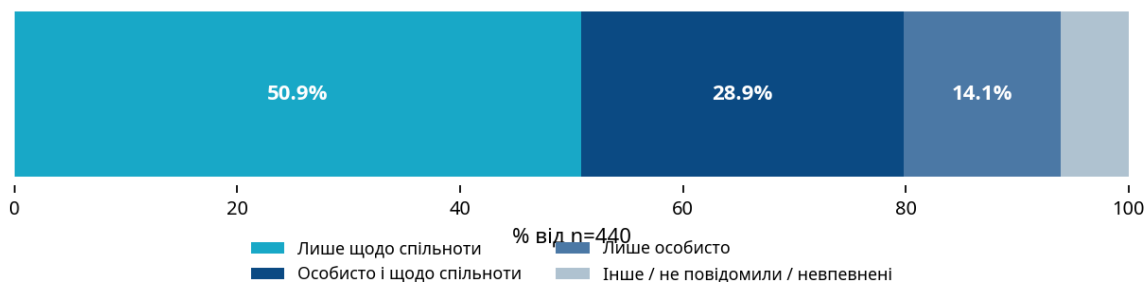
04. Ворожість: спрямування, форми і середовища

Як ворожість щодо спільноти може впливати на відчуття особистої безпеки

Контакт із ворожими висловлюваннями

Серед 440 респондентів, які відповіли на запитання про попередні 12 місяців, 413 осіб — 93,9% — повідомили про принаймні один тип контакту з ворожими висловлюваннями щодо ЛГБТІК+ людей. Це характеристика відібраної дослідницької групи, а не показник поширеності серед усіх ЛГБТІК+ людей України.

Спрямування повідомленої ворожості за попередні 12 місяців

93,9% респондентів цього питання повідомили принаймні один тип контакту з ворожими висловлюваннями; показник не є популяційною оцінкою.

Рисунок 2. Спрямування повідомленої ворожості за попередні 12 місяців. «Не повідомили / не впевнені — 6,1% (найменша комірка на Рисунку).

Із 440 респондентів 224 (50,9%) повідомили лише про ворожість щодо ЛГБТІК+ людей загалом; 127 (28,9%) — одночасно про особисто спрямовану ворожість і ворожість щодо спільноти, 62 (14,1%) — лише про особисто спрямовану. Отже, 189 осіб, або 43,0% бази n=440, повідомили про певну форму особисто спрямованої ворожості.

«... це вербальна агресія проти ЛГБТК-людей... і більшість коментарів — або нетактовні питання щодо цього, або просто ненависть».

З глибинного інтерв'ю.

Ця розповідь ілюструє один із можливих механізмів: ворожість щодо групи може сприйматися як інформація про ширше соціальне середовище і власну потенційну небезпеку. За одним інтерв'ю не можна оцінити поширеність такого механізму, однак воно допомагає зрозуміти, чому ворожість “лише щодо спільноти” може мати особисте значення.

Психологічний і поведінковий вимір без особистого спрямування

У групі з особисто спрямованою ворожістю про пригнічений стан зазначили 64,2%, у групі лише контакту з ворожістю щодо спільноти — 58,9%; тривогу — 67,6% і 55,1%; втрату довіри до людей — 60,1% і 57,6%. Про зміну поведінки часто або іноді повідомили 70,0% і 58,3%; сильний або дуже сильний емоційний вплив — 40,1% і 22,0%.

Найвні р-значення для цього перехресного аналізу стосуються трьох категорій Н1 разом, включно з малою групою «ні / не впевнені», тому вони не використовуються як доказ статистичної значущості саме між двома основними групами. Висновок тут має описовий характер: негативні показники фіксуються в обох групах, а особисте спрямування пов'язане з більш вираженими значеннями за окремими вимірами.

Форми повідомленої ворожості

У блоці форм ворожих висловлювань відповіли 423 респонденти; запитання передбачало множинний вибір. Найчастіше називали звинувачення у «руйнуванні моралі» або «традиційних цінностей» — 78,7% та образи або приниження — 78,3%. Заклики обмежити права зазначили 68,1%, представлення ЛГБТІК+ людей як «загрози» — 63,8%, твердження про «загрозу дітям» — 61,0%.

Рисунок 3. Вибрані форми повідомлених ворожих висловлювань.

Заклики до насильства зазначили 207 із 423 респондентів — 48,9%. Цей показник потребує уваги через зміст повідомлених матеріалів, але не є правовою кваліфікацією кожного випадку. Місгендеринг у цьому блоці також не означає, що кожний епізод був особисто спрямований саме на респондента.

Онлайн-середовище є основним простором контакту — але не єдиним

У блоці середовищ із базою 418 респондентів принаймні одну онлайн-категорію обрали 90,0%. Telegram-канали або чати назвали 50,2% респондентів, коментарі під новинами — 34,7%, TikTok — 24,2%, Instagram — 17,9%. Серед офлайн-середовищ 30,1% назвали родину або близьке оточення, 26,1% — публічний простір, 17,7% — заклади освіти, 8,4% — робоче середовище.

Найчастіше джерелом ворожих висловлювань респонденти називали незнайомих людей онлайн — 72,7%, 28,2% — родичів, 27,3% — незнайомих людей офлайн, 17,5% — однокласників, одногрупників або інших учнів і студентів, 9,8% — вчителів, викладачів або адміністрацію закладу освіти. Ці дані не дозволяють порівнювати середовища за тяжкістю досвіду чи пов'язувати конкретні форми ворожих висловлювань з окремими епізодами.

Глибинні інтерв'ю свідчать про окремі випадки, у яких онлайн-цькування супроводжувалося пошуком фізичної адреси, контактами з родичами або очікуванням біля житла. Цей приклад не дозволяє оцінити частоту такої ескалації. Вони показують, що в окремих випадках онлайн-переслідування переходило у ризики для фізичної безпеки.

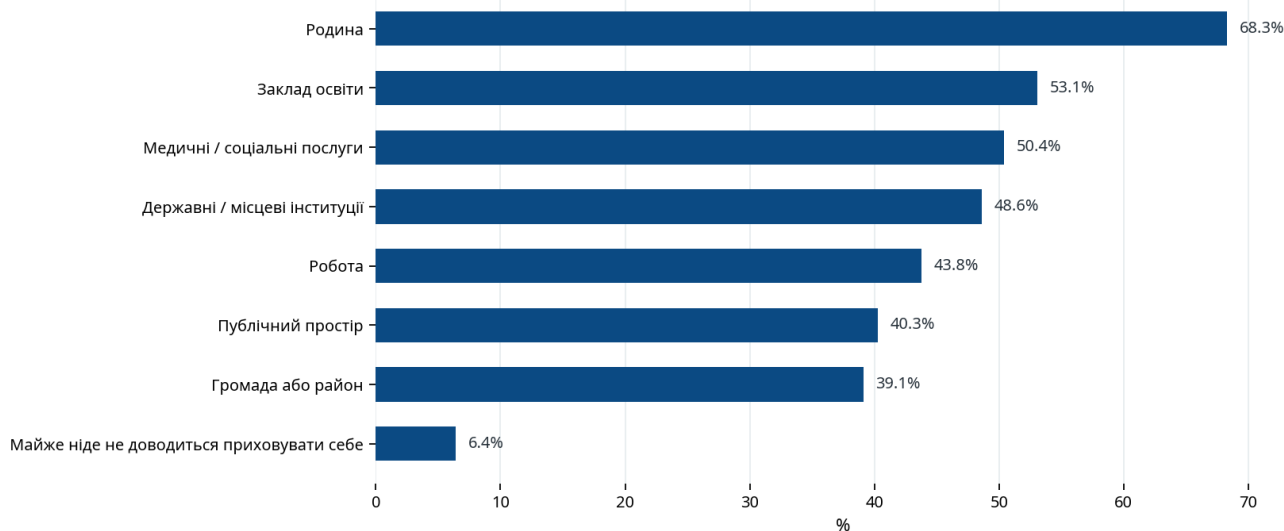
05. Повсякденна безпека і керування ризиками

Приховування та уникання можуть зменшувати видимість проблеми для самої системи

Приховування

Приховування, ситуаційна відкритість, уникання певних просторів і пошук перевірених фахівців є різними способами керування очікуваними ризиками. Це не «особисті риси» людини, а стратегії адаптації до середовища, і вони не означають, що відповідальність за безпеку має покладатися на саму людину.

Де респонденти повідомляють про необхідність приховувати себе

База n=486; множинний вибір. Частки не враховують однакової для всіх частоти перебування в кожному середовищі.

Рисунок 4. Середовища, де респонденти повідомляють про необхідність приховування.

Серед найчастіше названих середовищ є як близькі стосунки, так і сфери доступу до базових послуг: родина — 68,3%, освіта — 53,1%, медичні або соціальні послуги — 50,4%, державні або місцеві інституції — 48,6%. Менша частота відкритих інцидентів у певній установі не означає автоматично її безпеки: частина людей може попередньо уникати середовища або обирати лише перевірених надавачів послуг.

«...коли перебуваєш в кафе, кінотеатрі, в магазині, на прийомі у лікаря, то ти ведеш себе, як гетеросексуал... доводиться, як кажуть, видавати себе за гетеро».

З глибинного інтерв'ю.

Попередній пошук лікаря, дружнього до ЛГБТІК+ людей, може зменшувати ризик контакту з вороже налаштованими фахівцями. Водночас це важливо враховувати під час оцінки доступності послуг: якщо людина змушена заздалегідь шукати перевіреного й безпечного фахівця, відсутність скарг на інших надавачів не є достатнім свідченням того, що система загалом є доступною та безпечною.

Відкритість і небажане розкриття

У питанні про відкритість із базою 483 особи 28,4% були відкритими лише для частини близьких, 26,3% — для більшості людей у своєму житті, 23,4% — лише для окремих людей. Ще 12,4% зазначили, що це залежить від ситуації, 9,3% — що майже ні для кого не є відкритими.

Про страх небажаного розкриття принаймні рідко повідомили 73,6% відповідної бази; 18,3% — часто. Серед 354 респондентів, які відповіли на запитання про очікувані наслідки розкриття, 66,1% назвали конфлікт у родині, 61,6% — погіршення психічного стану, 58,5% — насильство або погрози, 50,0% — втрату підтримки близьких, 47,5% — булінг або тиск у закладі освіти, 36,7% — втрату житла або ризик бути вигнаними. Це очікування, а не частота пережитих подій.

«Мій дідусь мене забезпечує, і він дуже гомофобний. Якщо я йому розкажу про себе, то я залишусь без хати. Так, життя таке».

З глибинного інтерв'ю.

Інтерв'ю ілюструє, як рішення про розкриття може бути пов'язане з матеріальною та житловою залежністю. Однак цей випадок не можна узагальнювати на всіх респондентів вибірки.

Дві можливі послідовності

Дані поперечного зрізу не дозволяють встановити, чи приховування передувало негативному досвіду або стало реакцією на нього. В інтерв'ю простежуються обидві послідовності: учасники описували зменшення самовираження після образ або погроз, а також превентивне приховування через очікувані наслідки для роботи, житла чи фізичної безпеки.

«...підійшла група чоловіків... і сказали, що вони зараз зберуть ще людей, щоб бити нас... Я швидко пішов додому, коротко підстриг волосся і пофарбував його у більш темний колір... мені було страшно... я ще довго боявся самовиражатись...».

З глибинного інтерв'ю.

У підгруповому аналізі рівень відкритості був пов'язаний насамперед із показниками небажаного розкриття та поведінкової адаптації. Страх небажаного розкриття часто або іноді становив 27,0% серед відкритих для більшості, 64,1% серед вибірково відкритих і 62,9% серед ситуативно або майже закритих ($p < 0,001$; $V = 0,325$). Зміна поведінки часто або іноді — 42,4%, 69,3% і 69,1% ($p < 0,001$; $V = 0,249$). Ці асоціації не встановлюють напрям причинності.

06. Прямі інциденти та повідомлені наслідки

Для різних видів прямого досвіду використано окремі бази; складений показник застосовано лише для порівняння наслідків

Чотири форми прямого негативного досвіду

Окремі питання вимірювали погрози; повторюване цькування, переслідування, нав'язливі повідомлення або координовані атаки; дискримінаційне ставлення або відмову в доступі; фізичне або сексуальне насильство. Одна людина могла повідомити про більше ніж один тип події, а кожне питання має власний знаменник.

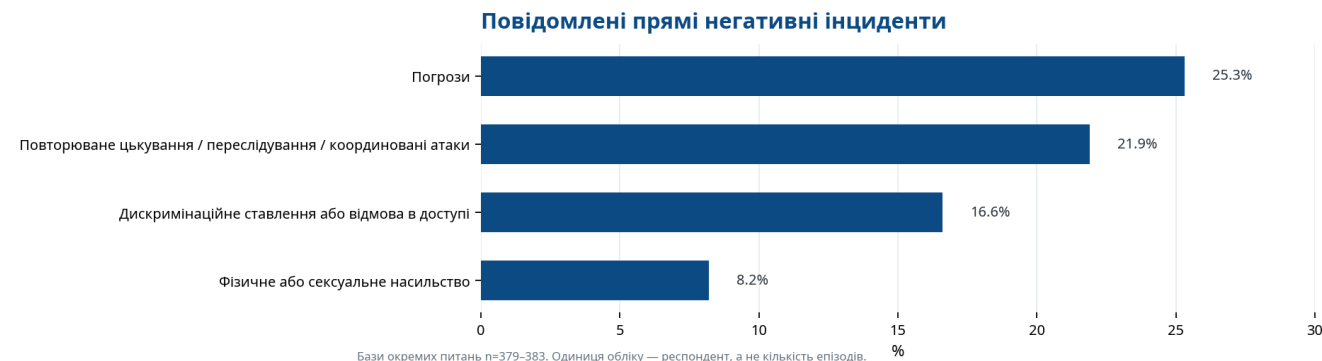
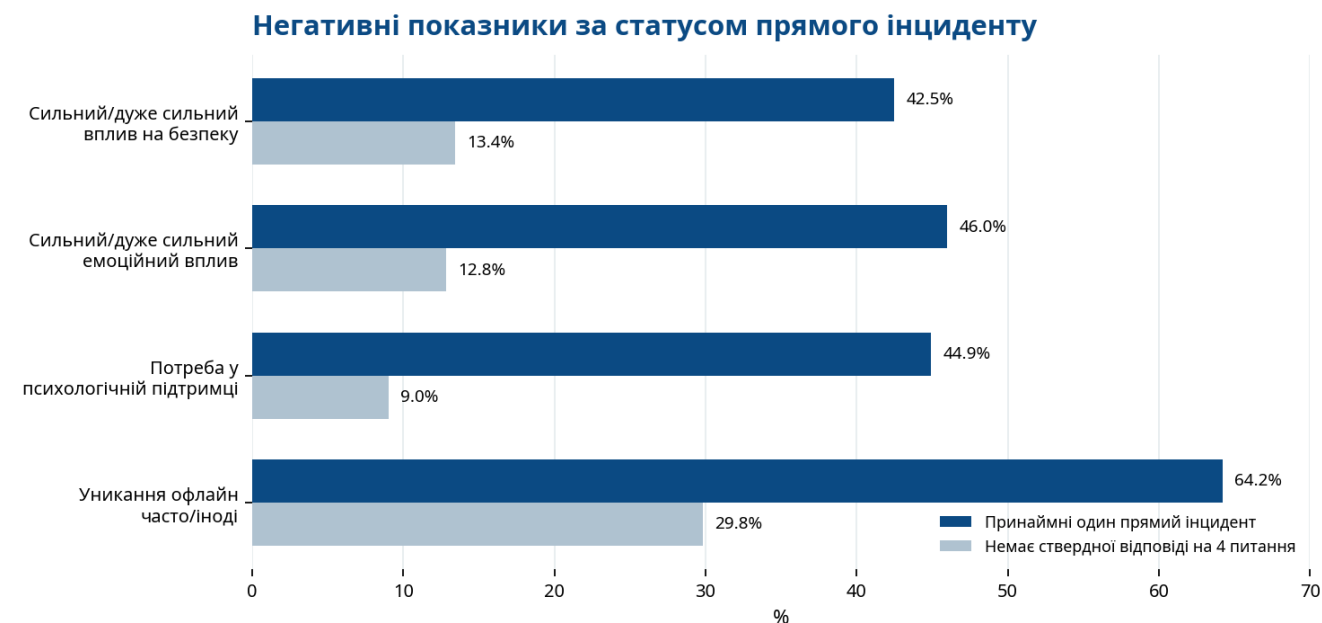

Рисунок 5. Повідомлені прямі негативні інциденти.

Зв'язок події із сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю, гендерною експресією, статевими характеристиками або сприйняттям з боку інших ґрунтується на самооцінці респондента. Це не є незалежно встановленим мотивом правопорушника. Поєднане запитання про фізичне або сексуальне насильство також не дозволяє окремо визначити частоту кожного виду.

Прямий інцидент і більш виражені негативні показники

Для окремого перехресного аналізу респондентів розділено на тих, хто повідомив про принаймні один прямий інцидент, і тих, хто відповів «ні» на всі чотири питання. Невизначені відповіді виключено. Через пропуски у змінних результату фактичні бази відрізняються між порівняннями.

Розвідувальні асоціації: V Крамера 0,312–0,378; $p < 0,001$ для всіх чотирьох показників. Причинність не встановлюється.

Рисунок 6. Вибрані результати за статусом прямого інциденту.

Подібні відмінності спостерігаються за кількома показниками: відчуттям безпеки, емоційним станом, заявленою потребою у психологічній підтримці та униканням офлайн-просторів. Додатково про тривогу повідомили 73,9% у групі прямого інциденту проти 48,0% у групі без ствердної відповіді; пригнічений стан — 69,6% проти 50,0%; втрату довіри до людей — 69,6% проти 41,0%. Для відчуття ізоляції 43,5% проти 34,0% — статистично значущого взаємозв'язку в розвідувальному аналізі не виявлено ($p = 0,180$; $V = 0,087$).

Практичне значення

Це підтримує підхід, за якого доступ до первинної підтримки не обмежують лише випадками прямого інциденту.

Безпека, поведінка та психологічний вплив

Серед 371 респондента 59,0% повідомили про щонайменше помірний вплив пережитого досвіду на відчуття особистої безпеки: 32,1% — помірний, 17,8% — сильний, 9,2% — дуже сильний. Окремо 38,8% описали публічний простір як радше або зовсім небезпечний, коли йдеться про можливість бути собою; 43,1% — як такий, де безпека залежить від ситуації; 17,8% — як повністю або радше безпечний..

Серед 365 респондентів 58,4% повідомили, що часто або іноді змінювали поведінку через страх. Уникання онлайн-просторів часто або іноді зазначили 40,4% із n=356, офлайн-просторів або подій — 46,1% із n=356. Дані не дозволяють встановити, який конкретний інцидент спричинив кожну зміну.

Серед 350 респондентів 64,9% повідомили про щонайменше помірний вплив на емоційний стан. У блоці множинного вибору n=315 пригнічений стан зазначили 60,6%, тривогу — 59,7%, втрату довіри до людей — 57,5%, емоційне виснаження — 54,6%, відчуття ізоляції — 36,5%, втрату довіри до інституцій — 33,7%.

Посилення думок про самопошкодження або самогубство зазначили 79 із 315 респондентів (25,1%). Поєднане формулювання не дозволяє окремо оцінити ці два досвіди, частоту спроб або клінічний ризик. Показник не можна переносити на всіх учасників чи всіх ЛГБТІК+ людей і трактувати як причинний ефект ворожих висловлювань.

Кризова підтримка

За безпосередньої небезпеки для життя або ризику самопошкодження слід звертатися по екстрену допомогу за номером **112**

Дослідницький звіт не замінює професійної кризової допомоги.

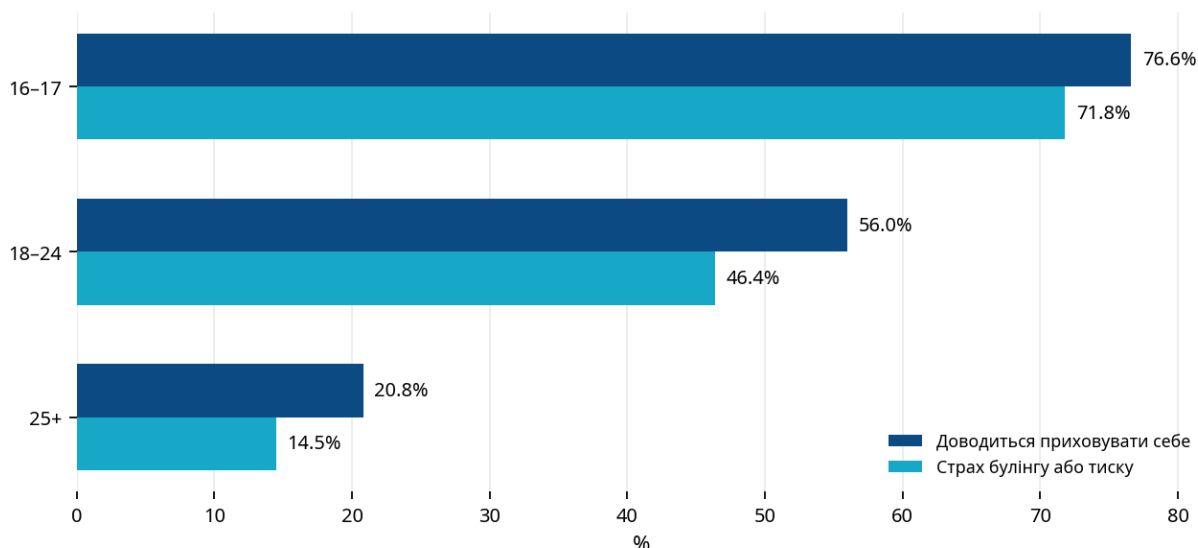
07. Різні профілі ризику

Рівний доступ не означає однакового маршруту: різні групи можуть потребувати різних способів звернення та підтримки

Вік і освітнє середовище

Для частини неповнолітніх значення освітнього середовища додатково може посилюватися житловою та матеріальною залежністю від дорослих — контекстом, який також простежується в якісних матеріалах.

Освітнє середовище за віковою групою

Розвідувальні асоціації у вибірці: приховування $p < 0,001$; $V = 0,419$; страх булінгу $p < 0,001$; $V = 0,410$. Це не оцінка частки «небезпечних закладів».

Рисунок 7. Освітнє середовище за віковою групою.

Про контакт із ворожими висловлюваннями в закладі освіти повідомили 36,7% респондентів віком 16–17 років і 13,5% віком 18–24. У групі 25+ кількість випадків була меншою за п'ять, тому частку не подано. Взаємозв'язок із віком у розвідувальному аналізі: $p < 0,001$; $V = 0,350$. Ці дані не є прямою оцінкою «безпеки шкіл» за віком, оскільки сам контакт з освітнім середовищем різниться.

Про недовіру до адміністрації закладу освіти повідомили 87,5% опитаних віком 16–17 років, 80,5% — 18–24 і 78,8% — 25+. Статистичного сигналу взаємозв'язку з віком не виявлено ($p = 0,266$; V Крамера = 0,096). Інтерв'ю водночас показують, що довіра до інституції і довіра до конкретної людини всередині неї можуть відрізнятися.

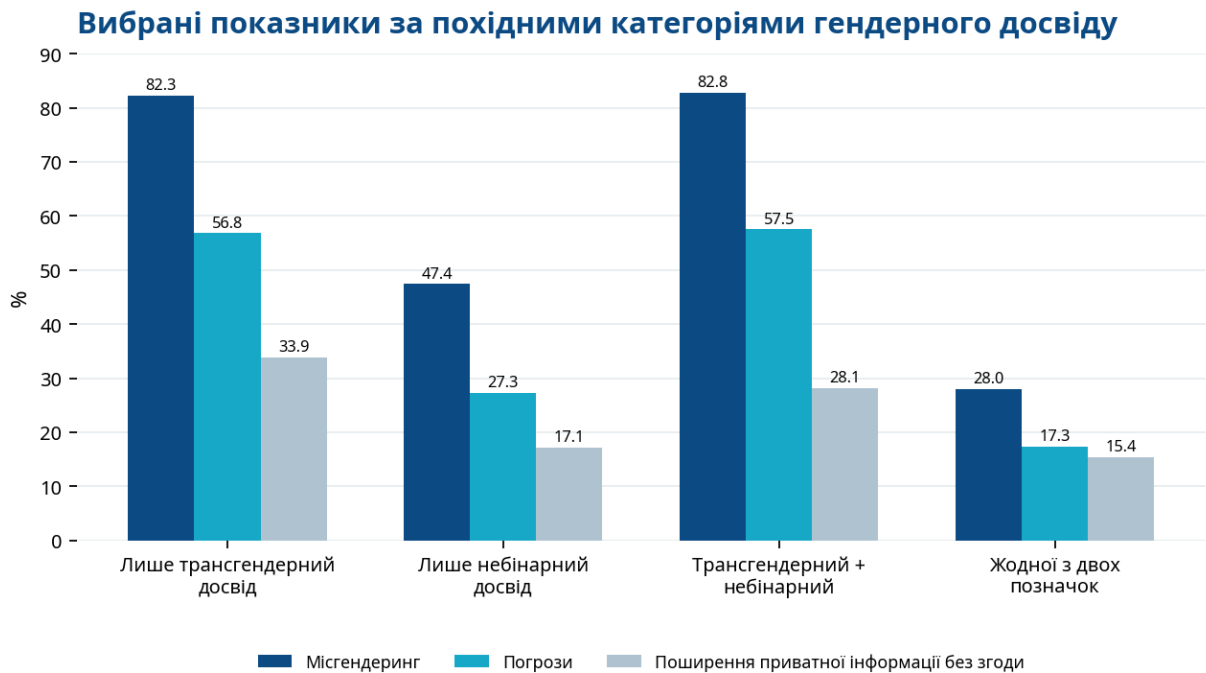
«...подружка моя... розповіла всім про це і... в групі були вербальні цькування... мені було так некомфортно проходити повз них... здавалося, що навіть хочуть побити».

З глибинного інтерв'ю.

Високі показники приховування, очікуваного булінгу та недовіри обґрунтовують потребу розглядати альтернативні канали звернення; їхню ефективність це дослідження не тестувало.

Гендерний досвід

Для підгрупового аналізу використано взаємовиключні похідні категорії: лише трансгендерний досвід; лише небінарний; поєднання транс* та небінарного; жодна з двох позначок; інше / не визначено. Респондентів, які не позначили жодної з двох характеристик, не відносили до «цисгендерної» категорії, оскільки наявні дані не дають підстав для такого висновку..

Розвідувальний аналіз. «Жодної з двох позначок» не означає «цисгендерність». Місгендеринг: $V=0,475$; погрози: $V=0,361$; поширення приватної інформації: $V=0,173$.

Рисунок 8. Вибрані показники за похідними категоріями гендерного досвіду.

Місгендеринг має найсильнішу з наведених асоціацій — V Крамера 0,475. Для погроз $V=0,361$. Поширення приватної інформації без згоди також відрізнялося між групами, але асоціація слабша — $V=0,173$. Публічний простір як радше або зовсім небезпечний оцінили 54,5% групи з лише транс* досвідом, 37,9% — лише небінарним, 40,7% — поєднаним та 31,9% — без двох позначок ($p=0,043$; $V=0,163$).

*«...коли радник міського голови вважає, що його особиста думка, наприклад, говорити публічно про мене в чоловічому роді і при цьому давати якісь оцінки моїй родині, моїм батькам, розміщувати в соціальних мережах мої давні фотографії, зроблені ще до транс*переходу... це вже, насправді, переслідування*».*

З глибинного інтерв'ю.

**слово "переслідування" в цитаті відтворює оцінку учасниці й не є юридичною кваліфікацією описаних дій.*

Цитата ілюструє значення конкретної дії в окремому випадку, але не дає підстав оцінювати поширеність навмисного місгендерингу. У цьому аналізі окреме подання транс* та небінарного досвіду є інформативним, оскільки профілі деяких показників відрізняються. Усі наведені порівняння є розвідувальними; проводилося кілька тестів без поправки на множинність, тому окремі p -значення слід інтерпретувати обережно.

08. Воєнний контекст

Воєнний контекст змінює умови безпеки та залежності, але не дозволяє пояснювати анти-ЛГБТІК+ ворожість лише впливом війни

Суб'єктивна оцінка зміни безпеки

Серед 458 респондентів 27,3% зазначили, що війна не змінила їхнього відчуття безпеки як ЛГБТІК+ людини; 19,4% — що радше погіршила; 11,8% — значно погіршила; 15,3% — вплинула по-різному; 18,6% — що важко сказати; 6,8% — що радше покращила. Разом 31,2% повідомили про погіршення.

Це суб'єктивна ретроспективна оцінка. Вона може відображати також дорослішання, зміну місця проживання, оточення чи рівня відкритості. Дослідження не відокремлює ці процеси від впливу війни.

Життєві обставини після 24 лютого 2022 року

Рисунок 9. Вибрані обставини після 24 лютого 2022 року.

Ці показники важливо читати разом: майже половина повідомила про послаблення соціальних зв'язків, близько третини — про посилення залежності від інших, ще третина — про внутрішнє переміщення.

Воєнна та оборонна тематика у ворожих матеріалах

У блоці ворожих матеріалів (n=423) 41,1% назвали звинувачення ЛГБТІК+ людей у тому, що вони становлять «загрозу армії» або обороні країни, 44,7% — знецінення ЛГБТІК+ військових, ветеранів або партнерів військовослужбовців.

В окремих інтерв'ю воєнна риторика включала ототожнення ЛГБТІК+ людей із Росією або «ворогом» та знецінення ролі ЛГБТІК+ військових. Якісні дані фіксують існування таких наративів, але не дозволяють оцінити їхню частоту або домінування в публічному дискурсі.

«...дуже багато того, що ЛГБТ немає в армії. Тобто відбувається (...) стирання або знецінення... що ти — всього рік служиш, що ти — не бойовий медик...».

З глибинного інтерв'ю.

В інтерв'ю зафіксовано також контрастний досвід: одна з учасниць описувала військове середовище, у якому відкритих ЛГБТІК+ людей приймали, а командир припиняв жарти, що переходили межу. Цей окремий випадок не дозволяє узагальнювати, але показує, що військове середовище не є однорідним за рівнем прийняття та безпеки.

Воєнний контекст змінює умови, у яких респонденти оцінюють безпеку, але дослідження не дозволяє відокремити вплив війни від інших змін.

09. Від досвіду до звернення: розрив видимості

Низька інституційна видимість не обов'язково означає відсутність шкоди: досвід може залишатися поза увагою інституцій на кількох етапах

Фактичне звернення

На запитання про звернення по допомогу, пораду або реагування відповіли 316 респондентів: 62 (19,6%) повідомили, що зверталися; 167 (52,8%) — що не зверталися; 61 (19,3%) — що відповідного випадку не було; 23 (7,3%) — «важко сказати»; 3 — «не хочу відповідати».

Ця частка не є національним «рівнем повідомлення» і навіть не є часткою всіх постраждалих у вибірці, оскільки база питання включає людей без відповідного випадку. Для аналізу цей показник важливий насамперед тим, що допомагає простежити, на яких етапах звернення може перериватися.

До кого зверталися

Серед 62 респондентів, які повідомили про звернення, друзів або близьких назвали 80,6%, партнера або партнерку — 32,3%, психолога — 32,3%, родину — 24,2%, ЛГБТІК+ організацію — 19,4%, правозахисну організацію — 8,1%. Один респондент назвав юриста, ще один — Офіс Омбудсмана. Поліцію, суд і Національну раду з питань телебачення і радіомовлення не зазначив ніхто з цієї невеликої бази.

Відсутність звернень до певної інституції в цій вибірці не доводить, що таких звернень немає в Україні. Серед тих, хто повідомив про пошук допомоги, найчастіше серед адресатів називали близьке оточення та психологічну підтримку; державні механізми в цій невеликій групі називали рідко або не називали. Дані не встановлюють послідовність звернень.

Звернення до близької людини або іншої неформальної підтримки саме по собі не створює інституційного запису про випадок.

Чому не зверталися

Рисунок 10. Причини незвернення по допомогу.

«...ну, мене ж не побили... нічого серйозного – були погрози, але погрози нічим не закінчились, так що... не бачу сенсу».
З глибинного інтерв'ю.

Цей випадок показує, як може формуватися високий поріг «серйозності»: навіть погроза може не сприйматися як достатня підстава для звернення по допомогу, якщо за нею не стався фізичний напад. Він не пояснює мотиви всіх 43,7%, які обрали цю категорію.

Різні бар'єри потребують різних відповідей. «Не знаю, куди звертатися» вказує на труднощі з навігацією; «нічого не зміниться» — на низькі очікування результату; «немає сил» — на брак ресурсу; страх небажаного розкриття — на ризики для конфіденційності та обробки даних.

Довіра, використання і зворотний зв'язок — різні виміри

У відповідному блоці про довіру до ЛГБТІК+ організацій повідомили 83,4% із $n=314$; психологічних служб — 47,4%; правозахисних організацій — 40,0%. Водночас високі частки недовіри фіксувалися щодо адміністрацій закладів освіти — 80,5%, поліції — 73,0%, судової системи — 67,7%, Національної ради з питань телебачення і радіомовлення — 64,6%, Офісу Омбудсмана — 61,9%. Бази відрізняються за інституціями.

У розвідувальному аналізі серед респондентів із визначеною відповіддю на Q1 не виявлено статистичного сигналу зв'язку між готовністю користуватися формою та довірою до цих інституцій. Через малі клітинки цей результат не слід трактувати як доказ відсутності зв'язку.

12 із 62 респондентів, які зверталися по допомогу, назвали ЛГБТІК+ організацію як одного з адресатів — 19,4% серед тих, хто звертався, або 3,8% від усієї бази питання про звернення $n=316$. За цими двома знаменниками не можна розраховувати «частку переходу від довіри до звернення».

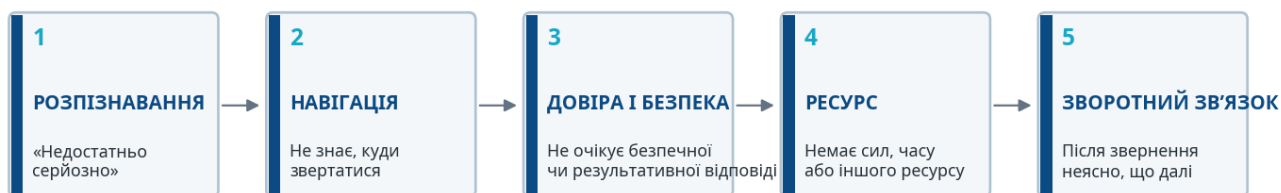
«...організації, які перевірені часом... тому, що вони вміють убезпечити і захистити, і ти це реально відчуєш».

З глибинного інтерв'ю.

Цей приклад ілюструє довіру як очікування перевіреності організації та її здатності забезпечити безпечну взаємодію. Але навіть довіра не гарантує користування сервісом: людину можуть зупиняти залежність від оточення, брак ресурсу або переконання, що ситуація «недостатньо серйозна».

П'ять точок розриву видимості

П'ять точок, у яких досвід може втратити інституційну видимість

Аналітичний синтез результатів дослідження; не валідована шкала і не кількісний індекс.

Рисунок 11. П'ять точок, у яких пережитий досвід може втратити інституційну видимість.

«Розрив видимості» — це аналітичне поняття цього дослідження, а не валідований індекс. Воно описує ситуацію, коли пережитий досвід не стає видимим для інституцій через бар'єри до, під час або після звернення. Людина може не звернутися взагалі або, вже звернувшись, не розуміти, що відбувається далі через відсутність зрозумілого зворотного зв'язку.

Мета інституційного реагування

Мета полягає не просто у збільшенні кількості повідомлень про ворожі висловлювання, а в зменшенні бар'єрів, через які люди відмовляються від безпечного документування випадку, отримання інформації або необхідної підтримки.

10. Безпечне повідомлення як архітектура вибору

Прийнятність механізму визначається не лише зручністю інтерфейсу, а й зрозумілими правилами збору, використання та зберігання інформації

Готовність користуватися онлайн-механізмом

Серед 318 респондентів 42,1% відповіли, що готові користуватися онлайн-формою повідомлення про мову ворожнечі, 34,6% — «радше так». Разом 76,7% заявили, що готові або радше готові користуватися формою. Ще 11,0% обрали «важко сказати», 6,9% — «радше ні», 5,0% — «ні». Це гіпотетичний намір, а не прогноз фактичного використання.

Що робить механізм прийнятним

Рисунок 12. Умови, які роблять потенційний механізм прийнятнішим.

Найчастіше респонденти обирали анонімність і зрозумілість подальших дій. Отже, прийнятність механізму не зводиться до технічної зручності. Крім того, 45,4% хочуть знати, хто побачить повідомлення; 41,7% — просту й зрозумілу мову; 40,7% — зручність використання за допомогою телефону. Користувач має розуміти, що відбудеться після подання повідомлення; це частина дизайну сервісу, а не другорядна юридична інформація.

«Мені тільки не зрозуміло... як будуть впливати на ці дописи, на які подають скарги, після того, як я їх, наприклад, надішлю».

З глибинного інтерв'ю.

Що може завадити користуванню

Рисунок 13. Потенційні бар'єри до використання форми.

Найчастіші бар'єри стосуються контролю над інформацією та передбачуваності процесу: хто отримає дані, чи потрібно ідентифікуватися, як вони зберігатимуться, чи можливе небажане розкриття та що відбудеться після повідомлення. Надмірну довжину форми назвали 22,2% — менше, ніж кожний із цих бар'єрів. Це не означає, що зручність використання не важлива. Однак зручний інтерфейс сам по собі не усуває бар'єрів, пов'язаних із довірою, конфіденційністю та правилами роботи з даними.

Різні функції — різні рішення

Серед 324 респондентів 49,1% хотіли б мати можливість просто повідомити про випадок без подальших дій; 45,7% — погодити використання випадку в узагальненій статистиці; 45,4% — отримати правову консультацію; 39,2% — психологічну підтримку; 38,9% — дозволити використання в правовому аналізі без персональних даних; 29,3% — погодити підготовку формального звернення до інституції; 22,8% — мати можливість видалити повідомлення або відкликати згоду.

Разом ці відповіді підтримують доцільність механізму, у якому збереження повідомлення, контакт із людиною, надання підтримки, використання знеособлених даних і перехід до формального реагування не зливаються в одну автоматичну дію.

Архітектура, контрольована людиною

Архітектура повідомлення, контрольована людиною

Документування, підтримка і формальна процедура — різні функції; перехід між ними не має бути автоматичним.

Рисунок 14. Архітектура повідомлення, контрольована людиною.

Аналітична модель, сформована на основі результатів дослідження та правозахисної рамки; її ефективність у межах цього дослідження не тестувалася.

Анонімне повідомлення і повідомлення із зазначенням контактних даних мають різні можливості та обмеження. Якщо людина не залишає контактів, індивідуальна відповідь може бути неможливою. Якщо контактні дані залишено, слід заздалегідь узгодити безпечний спосіб зв'язку. Водночас не можна обіцяти абсолютної анонімності, відсутності цифрового сліду або повного видалення даних, якщо це неможливо гарантувати технічно чи юридично.

До початку взаємодії механізм має зрозуміло пояснювати правові підстави обробки та випадки, коли окрема згода потрібна або не застосовується.

11. Висновки

Які висновки підтримують отримані дані

1. Ворожість щодо спільноти може мати особисте значення навіть без прямого спрямування на конкретну людину. У вибірці негативні психологічні й поведінкові показники фіксуються як серед особисто спрямованої ворожості, так і серед тих, хто повідомив лише про ворожість щодо ЛГБТІК+ людей загалом.
2. Повсякденна безпека не зводиться до кількості відкритих інцидентів. Приховування, уникання, вибіркова відкритість і попередній відбір безпечних надавачів послуг можуть виникати задовго до будь-якого формального звернення і зменшувати видимість проблеми для інституцій.
3. У межах вибірки наявність прямого негативного інциденту асоціювалася з більш вираженими негативними показниками безпеки, емоційного стану, потреби у психологічній підтримці та уникання офлайн-просторів.
4. Агреговані показники для всієї вибірки можуть приховувати відмінності між підгрупами.
5. Між пережитим досвідом і його інституційною видимістю існує багатоступеневий розрив. Незвернення може бути пов'язане з високим порогом «серйозності», очікуваною безрезультатністю, браком ресурсу, недовірою, незнанням маршруту та ризиком розкриття.
6. Серед умов прийнятності механізму респонденти особливо часто називали передбачуваність подальших дій та контроль над інформацією.
7. Воєнний контекст пов'язаний зі змінами умов безпеки, залежності та доступу до підтримки. Дослідження не дозволяє визначити, якою мірою війна змінила поширеність чи причини анти-ЛГБТІК+ ворожості.

Межі висновків

Усі висновки стосуються дослідженої вибірки та матеріалів 11 глибинних інтерв'ю. Добровільний самовідбір, критерії включення, молодий склад вибірки, різні знаменники та диференційне вибуття обмежують можливості узагальнення результатів. Дослідження не дає підстав оцінювати поширеність виявлених явищ серед усіх ЛГБТІК+ людей в Україні та не встановлює юридичну кваліфікацію окремих подій.

12. Рекомендації

Ключові напрями дій

Ефективність запропонованих заходів цим дослідженням не тестувалася

- Забезпечити простий і безпечний перший контакт без вимоги одразу визначати юридичну кваліфікацію події.
- Розмежувати документування випадку, отримання підтримки та перехід до формального реагування.
- До подання повідомлення чітко пояснювати, хто отримає інформацію, як вона використовуватиметься та які подальші дії можливі.
- Забезпечити зрозумілий зворотний зв'язок після звернення.

1. Для державних інституцій

- Не використовувати кількість формальних скарг як єдиний показник масштабу потреби або безпеки середовища. Поєднувати адміністративні дані з регулярними дослідженнями досвіду та індикаторами приховування, уникання, довіри й доступності маршрутів.
- Забезпечити простий первинний маршрут із мінімумом перешкод, щоб людина могла отримати інформацію і первинну оцінку потреб без вимоги заздалегідь визначити правильну юридичну кваліфікацію події.
- Робити процедури передбачуваними: до звернення пояснювати компетенцію, необхідні дані, можливі результати, строки та правила зворотного зв'язку.
- Розрізняти недостатню поінформованість, недовіру і фактичну недоступність. Інформаційна кампанія не замінює змін у практиці, якщо бар'єром є неналежне поводження або відсутність результативного маршруту.
- Забезпечувати належну увагу до можливого мотиву нетерпимості там, де є ознаки правопорушення, без покладання на людину обов'язку самостійно визначити або довести юридичну кваліфікацію події на етапі першого звернення.

2. Для закладів освіти та органів освітньої політики

- Не робити адміністрацію закладу єдиним каналом для повідомлення про ворожість, булінг чи ризик небажаного розкриття. Поряд із внутрішнім маршрутом забезпечити доступ до зовнішнього конфіденційного каналу.
- Для неповнолітніх чітко пояснювати межі конфіденційності, коло осіб із доступом до інформації та умови, за яких потрібне залучення інших дорослих або служб.
- Підтримувати роль конкретних довірених викладачів і працівників, але закріплювати процедури так, щоб безпека не залежала лише від доброї волі однієї людини.
- Оцінювати освітнє середовище за кількома джерелами: формальними зверненнями, анонімним зворотним зв'язком, досвідом приховування і доступністю зовнішнього маршруту.

3. Для громадських і правозахисних організацій

- Прямо комунікувати, що первинна допомога доступна не лише після фізичного насильства або юридично очевидного правопорушення, а і після погроз, переслідування, приниження, ризику небажаного розкриття чи контакту з ворожістю, який впливає на відчуття безпеки.
- Забезпечити простий спосіб першого звернення: коротке повідомлення або запит на пораду без вимоги одразу викладати повну історію, завантажувати всі докази чи погоджуватися на формальне звернення.
- Чітко розмежовувати психологічну підтримку, правову консультацію, документування, перенаправлення і підготовку формального звернення. Не встановлювати одну обов'язкову послідовність для всіх.
- Окремо пояснювати правила конфіденційності, мінімізацію даних, безпечний контакт і можливість використання знеособленої інформації для системного аналізу.
- Для людей, яким бракує ресурсу самостійно пройти маршрут допомоги, за можливості пропонувати супровід: допомогу з вибором каналу, заповненням форм, комунікацією з юристами або службами та перенаправленням — без автоматичного запуску формальної процедури.
- Мати зрозумілий маршрут до кризового притулку або житлової підтримки для випадків, коли небажане розкриття чи переслідування створює ризик втрати житла.

4. Для команд, які розробляють механізми повідомлення

- До початку форми пояснювати її призначення, оператора, одержувачів даних, строки відповіді та межі анонімності. Не обмежувати пояснення правил обробки і зберігання інформації лише у політиці конфіденційності.
- Передбачати анонімне повідомлення або повідомлення з мінімальним обсягом ідентифікаційних даних там, де це сумісно з функцією сервісу й законом; не збирати ідентифікаційні дані без чітко визначеної потреби.
- Передбачати окремі рішення та, де це потрібно, окремі згоди для зберігання повідомлення, контакту з людиною, використання у знеособленій статистиці, перенаправлення, передачі даних та підготовки формальної скарги — там, де такі згоди юридично застосовні.
- Проектувати форму насамперед для мобільних пристроїв, використовувати просту мову та враховувати доступність для допоміжних технологій, зокрема екранних читачів. Враховувати, що частина користувачів може користуватися спільним пристроєм або перебувати в середовищі, де небажане розкриття створює ризик.
- Передбачити зворотний зв'язок: підтвердження отримання, зрозумілу інформацію про статус звернення та пояснення того, що буде або не буде зроблено далі.

5. Як вимірювати роботу системи

Вимір	Приклади індикаторів
Доступ	Кількість первинних контактів; частка завершених звернень; використання різних каналів.
Безпека	Анонімні / ідентифіковані звернення; інциденти з даними; небажані розкриття; відкликання згоди.
Підтримка	Правові консультації; психологічна допомога; перенаправлення у ситуаціях ризику.
Маршрутизація	Випадки, передані компетентним механізмам; частка передач із належною правовою підставою / згодою.
Зворотний зв'язок	Підтвердження отримання; інформація про статус; пояснення результату або причин відсутності дій.
Видимість	Типи досвіду, які повторюються у знеособлених даних, але не доходять до формальних процедур.
Рівність доступу	Доступність для молоді, транс* і небінарних людей, людей з інвалідністю, переміщених осіб та інших груп із різними умовами ризику.

Зростання кількості повідомлень після запуску сервісу може відображати кращу доступність, а не обов'язково погіршення ситуації.

А. Технічна примітка: відібрані перехресні порівняння

До основного звіту включено лише порівняння з чіткою аналітичною функцією

Порівняння	Ключові значення	База тесту / n груп	Статистичний сигнал
Прямий інцидент → сильний/дуже сильний вплив на безпеку	42,5% проти 13,4%	273 / 146; 127	p<0,001; V=0,312
Прямий інцидент → сильний/дуже сильний емоційний вплив	46,0% проти 12,8%	256 / 139; 117	p<0,001; V=0,350
Прямий інцидент → потреба у психологічній підтримці	44,9% проти 9,0%	238 / 138; 100	p<0,001; V=0,378
Прямий інцидент → уникання офлайн часто/іноді	64,2% проти 29,8%	272 / 148; 124	p<0,001; V=0,335
Вік → приховування у навчальному закладі	76,6%; 56,0%; 20,8%	486 / 145; 216; 125	p<0,001; V=0,419
Вік → страх булінгу/тиску у навчальному закладі	71,8%; 46,4%; 14,5%	354 / 110; 168; 76	p<0,001; V=0,410
Гендерний досвід → місгендеринг	82,3%; 47,4%; 82,8%; 28,0%	423 / 62; 76; 64; 182; 39	p<0,001; V=0,475
Гендерний досвід → погрози як прямий інцидент	56,8%; 27,3%; 57,5%; 17,3%	294 / 44; 55; 40; 127; 28	p<0,001; V=0,361
Відкритість → страх небажаного розкриття	27,0%; 64,1%; 62,9%	479 / 126; 248; 105	p<0,001; V=0,325
Готовність користуватися формою × довіра до поліції	—	278 / 28; 35; 205; 10	p=0,539; V=0,088
Готовність користуватися формою × довіра до адміністрації закладу освіти	—	264 / 11; 36; 215; 2	p=0,547; V=0,090
Готовність користуватися формою × довіра до Офісу Уповноваженого ВРУ з прав людини	—	277 / 40; 42; 172; 23	p=0,542; V=0,088

Примітка. Підгрупові аналізи є розвідувальними; поправку на множинні порівняння не застосовували. n груп наведено в порядку категорій відповідного порівняння. Для віку: 16–17 / 18–24 / 25+; для відкритості: відкриті для більшості / вибірково відкриті / ситуативно або майже закриті. Для гендерного досвіду: лише трансгендерний / лише небінарний / транс* + небінарний / жоден із двох прапорців / інше або не визначено. Остання категорія включена до статистичного тесту, але її відсоток не наведено серед ключових значень; для аналізу погроз ця група має n=28 і змістовно не інтерпретується. Для аналізів довіри порядок груп: довіряють / нейтрально / не довіряють / не знають інституцію. Порівняння з малими групами та малими клітинками не інтерпретуються змістовно.

s. Джерела

Міжнародні документи визначають правозахисну рамку; вони не підтверджують самі по собі емпіричні показники дослідження

1. Council of Europe. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (European Convention on Human Rights). ETS No. 005. Rome, 4 November 1950, as amended. [European Convention on Human Rights](#)
2. Council of Europe, Committee of Ministers. Recommendation CM/Rec(2010)5 on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity. Adopted 31 March 2010. [Recommendation CM/Rec\(2010\)5](#)
3. European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). General Policy Recommendation No. 15 on Combating Hate Speech. Adopted 8 December 2015. Strasbourg: Council of Europe, 2016. [ECRI General Policy Recommendation No. 15](#)
4. Council of Europe, Committee of Ministers. Recommendation CM/Rec(2022)16 on combating hate speech, with Explanatory Memorandum. Adopted 20 May 2022. [Recommendation CM/Rec\(2022\)16](#)
5. European Commission against Racism and Intolerance (ECRI). General Policy Recommendation No. 17 on preventing and combating intolerance and discrimination against LGBTI persons. Adopted 28 June 2023. [ECRI General Policy Recommendation No. 17](#)
6. Council of Europe, Committee of Ministers. Recommendation CM/Rec(2024)4 on combating hate crime, with Explanatory Memorandum. Adopted 7 May 2024. [Recommendation CM/Rec\(2024\)4](#)

Примітка. У документах ECRI використовується аббревіатура LGBTI. У цьому звіті використано ширше позначення ЛГБТІК+, що відповідає предмету дослідження. Водночас різні характеристики представлені в даних нерівномірно: для малих підгруп кількісна інтерпретація обмежена.

Рекомендоване цитування: Косенко, В. *Коли шкода залишається невидимою: досвід анти-ЛГБТІК+ ворожості, безпека та доступ до підтримки в Україні*. ГО "Бюро "Ми — є!", 2026.

Для окремих кількісних показників, цитат і конкретних висновків рекомендується зазначати сторінку звіту. Під час використання кількісних даних слід зберігати відповідну базу розрахунку (n) та методологічні застереження; загальне N=535 не є знаменником для всіх показників. Дані дослідження не слід подавати як оцінки поширеності серед усіх ЛГБТІК+ людей в Україні, якщо звіт прямо не передбачає такого узагальнення.

Цитати з глибинних інтерв'ю слід відтворювати у наведеному у звіті вигляді та не поєднувати з іншими відомостями у спосіб, що може сприяти ідентифікації учасника або учасниці. У разі переказу висновків слід відрізняти авторський переказ від прямої цитати й не посилювати категоричність висновку. Описаний респондентами досвід не слід подавати як встановлену юридичну кваліфікацію події, якщо такої кваліфікації прямо не наведено у джерелі.

Дослідження здійснено за фінансової підтримки Ради Європи. Відповідальність за погляди, висловлені в цьому звіті, несуть його автори; ці погляди не обов'язково відображають офіційну політику Ради Європи.